

SNEH

spoločnosť pre nekonvenčnú hudbu

Každé dieťa vie, čo je sneh. Keď napadne, zadiví sa a poteší. Vezme ho do hrsti a do úst, obližne padajúce vločky, požuje snehové gule, podupe a poskáče si na snehovej pokrývke a vyváľa sa v nej. Občas postaví snehuliaka, alebo niečo jemu podobné a je vlastne spokojný. To je dobre, odhaľuje jeho i svoje možnosti. Ale potom, potom dostane výprask za premočené háby. Má totiž smolu, že ho nemohlo napadnúť predtým sa vyzliecť donaha...

Sneh je studený, ale jeho duša je teplá. Vlezte do snehu, vyhrabte si brloh alebo postavte iglú a bude Vám teplo.

Sneh napadá a roztopí sa. Nikto poriadne nevie kedy a koľko ho napadne a čo všetko spôsobí. Nie každému spôsobuje totiž radosť. Občas ho treba odpratať, lebo je nebezpečný, ani nie sám sebou, ale tým, čo je pod ním. Zakrýva všeličo, ale odhaľuje v konečných dôsledkoch život, rodiaci sa život. Občas i to, čo visí vo vzduchu (sadze, síru, chlór...).

Sneh navonok nemá ksicht. Je beztvárny, ale pri bližšom pohľade má tisíce podôb, o ktorých hovoríme, že sú krásne, ale trvajú len chvíľu. Sneh má proste bohaté sémantické pole. Sneh nie je len sneh, je to vlastne studenšia sprcha, ktorá musela prísť, pretože tu bolo príliš vlažno, teplo či bohvie ako inak. Vznikol, či bol založený SNEH. Spoločnosť pre nekonvenčnú hudbu - SNEH

Osamotené vločky, páperie snehu padalo už dávno predtým, než napadol SNEH. To už sa vedelo, že bude treba držať (aspoň chvíľami) viacej pohromade, aby sa to všetko znovu neroztopilo. Stalo sa - v zime - 10. januára na rozpadajúcom sa Zjazde Zväzu slovenských skladateľov, že bola vyslovená myšlienka založiť takú spoločnosť pre také oblasti hudobných aktivít, ktoré dosiaľ u nás nemali ani zväz, ani úniu, ani spolok, akurát pár skupín nadšencov a solitérov, ktorí o sebe ešte stále nevedia. Mal som tú česť iniciovať založenie takejto spoločnosti a mal som na mysli jej širokú pôsobnosť aj preto, že ako muzikológ som roky zápasil na našich cestách za hudobným poznaním s dierami a priekopami oveľa výraznejšími než sú na asfaltkách. Dnes viem, že vlastne sme sa usilovali kráčať po sitách či sieťach s veľkými okami i očami.

Ergo, začali sme formovať SNEH, pripravili úvodné prehlásenia, stanovky, organizačný poriadok, programy, plány, projekty, perspektívy v úsilí dať tejto občianskej aktivite všetkých päť P a ešte niečo navyše. Predpoklady na to boli a sú. Podobné združenia, ktoré nelipli na majetku bývalého Zväzu, vznikali s podobnými problémami a ambíciami vedľa nás a išlo a ide im o vec. Dnes ide o ešte viac, o prežitie, o program uchovania života v oblasti, ktorú sme si dobrovoľne a nezávisle od iných programov zvolili.

Sneh rozvíjal svoju činnosť podľa schopností a energie svojich iniciátorov, či zakladajúcich členov - tých bolo zopár a tých zopár aktivít sa zhluklo do niekoľkých kopiek či kôp SNEHu. Pôvodne to mali byť Kolégia a malo ich byť hodne. Tej nekonvenčnej hudby, tých dier, ktoré boli sem tam zalepené bublinou či medom, je totiž príšerne veľa a nezapláta ich žiadna privilegovaná čata či samozvaní brigádnici. Raz v oblasti duchovnej hudby (Album pre pápeža, vystúpenia gréckokatolíckeho zborového spevu, pokusy o "ekumenické" koncerty), inokedy pri práci s deťmi (nová tvorba pre deti, akustické hry s deťmi, výroba nekonvenčných nástrojov), alebo v oblasti inštrumentálneho divadla (koncerty ansámblu Transmusic Comp.) či intermediálnych aktivít (Festival intermediálnej tvorby FIT 91) alebo performance (San Francisco performance arts).

SNEH sa pokúsil poprúšiť aspoň niekoľké plošky ahasféry - oblasti akustických, hudobných a audiovizuálnych javov, dianí, aktivít a projektov, ktoré majú v sebe kus (alebo odrobinku) Aha-efektu, objavenia (znovuobjavenia, odhalenia, sprístupnenia, prezentácie, podpory, atď.) niečoho; niečoho z toho, čo nám bolo v časoch totality zamlčané, utajované, odopierané, odsudzované atď. atď.

Predovšetkým išlo (a stále ešte ide) najmä o oblasť súčasnej hudby, s ktorou sa naša verejnosť nemala možnosť poriadne stretávať po celé desaťročia. Nielen o klasiku svetovej hudby 20. storočia - tá sa sem dostáva a dostane inými, oficiálnejšími cestami s patričným puncem reprezentatívnosti. SNEH usiloval o prezentáciu toho, čo je nielen tu, ale i inde vo svete nekonvenčným, okrajovým, presahujúcim hranice "stredných prúdov". Čo oživuje tvorivosť komunikačných situácií, aktov i procesov. Čo odhaluje obchádzané a dáva do kontextov. Čo spája ľudí podobných záujmov. Členstvo SNEHU je totiž tak isto otvorené, ako jeho program - sú tu mladí i starší skladatelia, hudobníci z rôznych hudobných žánrov, profesionáli i neprofesionáli, muzikológovia i výtvarní umelci, tvorcovia akustických i elektronických hudobných nástrojov, pedagógovia i poslucháči stredných a vysokých škôl, básnici i fyzici... Sféry novej, experimentálnej, nekonvenčnej, nanovo evidovanej staršej či mimoeurópskej hudby, tvorby nových zvukových zdrojov, situácií, projektov, akcií, intermediálnych a multimediálnych projektov a kompozícií poskytujú dosť možností k sebarealizácii i k tvorivým kontaktom. SNEH má za sebou desiatky akcií - vernisáží, koncertov, intermediálny festival, intermediálne medzinárodné sympóziá, zahraničné kontakty a projekty, možnosti stavať ďalšie. Ako väčšina združení zápasíme s ekonomickým zabezpečením, ale nepovažujeme tento zápas za márný, odvaha a chuť prežiť je väčšine zainteresovaných známa a nie je dôvod k obavám, že sa SNEH roztápa. Som presvedčený, že sneží.

MAGICKÝ SVET HUGH A DAVIESA

Jedného dňa stretnete usmievavého brčkavého muža s kufříkom, podá vám ruku a celkom obyčajne povie Hugh Davies. O pár minút neskôr roztvorí kufřík a s jemnocitným gestom spomedzi spleti káblov a káblikov povykľadá spústy drobných objektov, niektoré dobre známe z každej kuchyne, iné tajuplné ako pohľad pod kryt neznámeho stroja či skôr mašinky. Majú v sebe pôvab kuriozity a zobudzajú záujem i bázeň. Tak nejak vyzeralo i moje prvé osobné stretnutie sa so vzácnym človekom, ktorého meno mi bolo dobre známe z viacerých textov o elektronickej či experimentálnej hudbe. Hugh Davies bol v Bratislave, aby prezentoval časť svojich aktivít z týchto oblastí na koncerte v Ovsíšti a na prezentácii svojich nástrojov v kinosále SNG. To bolo pred viac než rokom, no jeho hudbu a nástroje mám stále pred očami a v ušiach. I vďaka jeho nahrávkam, ktoré občas znejú nielen v mojom byte.

Hugh Davies je mnohodoménovým človekom dvadsiateho storočia - skladateľ, interpret, vynálezca a tvorca hudobných nástrojov, muzikológ - špecialista pre oblasť elektronickej hudby a nekonvenčných zvukových zdrojov. Pracoval ako výskumník a v rokoch 1967-1986 ako vedúci v Goldsmithsovho College University of London - štúdiu elektronickej hudby. Narodný roku 1943

inom. Potom sa dozvie o možnosti a stretne sa so stretnutím . Opatrne, strnulo, potom pomaly a nesmierne vážne. Potom zistí, že to nie je nesmierne, potom, že je to vážne o nesmiernom. Zaujate, vážne, vášnivo a zaujate. Zaujímavo a blízke. Staronové, znovu to isté nové a vážne. Blá! Nie celkom. Kdesi je tu on. Dost masívny a zdá sa nemotorný. Pozerá a nevieš čo povie. Blá! Nuda! Stojí (sedí) a pozerá. Potom povie, ale ústa sa mu nepohnú, len brada. Potom sa otočí a vidíš, že je holobriadok. Že má iba polovicu ksichtu. Poločlovek. Zhrbí sa pod tvoju myšlienku a zamáva rukami. Vieš skade ideš. Čo sme na tejto pologuli? Polofúdia, polopice, polodiabli, polobohovia. Povie: "Som nezamestnaný" a vieš, že má plno roboty. Nie hocijakej. Hľadáš a nenájdeš, čo by ho uspokojilo. Všade je to na polovicu. A on nie je polo- ale poly-čo. Tak hlboko ponorený do seba, že keď to vrie, vybuchuje. Nečakane, prudko alebo inak. Tak či tak. Sme znovu tam, kde sme chceli byť. Skončí a začneme. Nanovo, staronovo, znova a znova, idúc až k akýmsi archetypom. Blá! Stojí a pozerá, stojí temer nahý a pozerá cez čapicu. Na čele má zvon. A vieš, že je to on, ktorý sa pohne a zazvoní do vetra. Má ho i v hrsti. Keď píše, rozosieva vietor. Nepíše do vetra. Pichá, lebo ho pichá v boku, alebo mu vtajú v hlave nebezpečné myšlienky. Alebo mu miškujú mozog. d jari do jari (Jarry). Obrní sa čapicou, trochu podobnou budajke. Vyplazí jazyk a zazvoní ako krava frečtým slovenským zvoncom (Made in DDR). Vyvráti oči a cítiš, že trpí. Je mu to vlastné. Žije v 20. storočí. Kto netrpí? Zavalený problémami, ktoré vôbec nie sú jeho. Sadne si na nejestvujúcu stoličku a možno si prehodí nohu cez nohu. Svoju cez svoju, svoju cez jej. Sedí. Potom vstane ako posadnutý a má v ruke palicu. Strom alebo sekeru. Tak či tak ju zlomí. S treskom. Naopak. My sme tí prázdni ľudia... tak si tu vzlykáme... Teda takto svet končí, nie treskom ale skučaním... (Eliot?) On neskučí, reve. Keď má otvorené ústa, nepočuješ ho. Potom ich zavrie tak, že má pocit, že si polámal všetky zuby aj s čelustami. A zaľahne ti v ušiach z toho ticha. Povieš si pohyb. A všetko, čo sa hýbe, znie. Iba že, nie každý to počuje. Tak nech sa kukajú, šibači. Niekedy cítiš, ako ho bičujú. Potvory. Myšlienky či slová. Hlúposti, blá. S vyplazeným jazykom, alebo bez neho. Zrazené kolena i stehná. S hlavou v červenej sukni (bola to červená?). Opiera sa o palicu ako o kríž, poslednú nádej? Potom vyskočí a tresne. Nie hovadinu, palicou o zem tresne. Hopsa hor sa, zem otvor sa! Palica sa polámala a do vody popadala! Jablko od stromu alebo nepadne kým sa nerozbije. Blá. Dínom, dánom, Dunaju! (Individuálny folklór, deflorovaný panicom, hermafroditom, hypochondrom, polynómom gnómom.) Há? Ahá! Tu je ten vtáčik, kde máme sieťku či sláčik. Zaspievaj, slávik, zaspievaj zbojník Slávik! (Ilja Muromec a...tatko Ubu: "Hovnajš!"). Zoberie sláčik, potom druhý a hrá a hrá. Fidlikant pod strechou. Hrá až ti pištia kosti. Píšťaly i iné hnáty. Rozohráva všetko okolo seba, vzduch, svetlo, tmú, vietor i seba. Keď si prejde slákom po jazyku v ušiach ti znie cirkulárka. (To nebol on!) To nebol ten, ktorý zradil! Tento hrá na všetky chute sveta, veď to vidím. Čo si hluchý? Pod ruky-sláky sa mu pripľance žena. Už ju má, už ju hrá, už vyhráva. Už ju porazil. Dorazil, ani nezbadal, že je tu. Veď svet sa točí a je plný kostí. Tak. Len v ňom sú ich stovky. A tancujú, bláznivo, húževnate, ale príserne pomaly. Dlhú ti trvá až zbadáš, že už nie sú na svojom mieste. Že už hovoria o inom. O tom či o onom inom. Inak hovoria v ňom než v tebe, a je ti úzko. Zízaš, lebo nemáš inú možnosť. A on. Palica v hrsti, namiesto rohu zvon... ..a potom naraz zmizne zo scény. Vráti sa s rebríkom ako Jakub. Ja, Kubo. Pozeráš ako pôjde do neba. A on, sľahne rebríkom ako bičom. Plesk! Blá! A ešte raz. Pochopíš: pastier, s rebríkom do neba! poženie celé stádo kravských zvoncov, rolničiek, spiežovcov, plecháčov, plechoviek, pikslí... A on (možno) sláčikom rozochvieva stupne na temer zlomenom presvedčení. Potom ti povie. Ja nie som muzikant. Tak či tak.

Vidíš, že trpí a je mu veselo na duši. I na tele. A aby sa nemusel hanbiť za utajené ohanbie, tančí. Medzi dvomi ženami, ktoré mu lezu na telo i na nervy. Je silný a znesie to, ohaňajúc sa poriskami. Bortviš! napadne ňa, upratuje! Figu borovú, kosí trávu! neblázní, mláti slamu. Hubou? Nie, špongiou, namočenou v octe. Prevteluje sa, vidíš ako zvlieka kožu už nemá gate iba sukňu, vrece, handru, remeň. Plesk! Blesk! Blá, blá! Nech žije tatko náš, Ubu! Blá! Je niečo zhnitého v štáte Pánskom. Kameňom do nich, kameňom, nie blatom. Balvanom... (Hovnajš!)

No teda! Dorazili sme to ahoj! Tak čo, zobudil si sa?! Počúvaj, ten xylofón som nepočul, ani vtákov. Boli tu? Boli-neboli. Bolo nebolo, kde bolo tam bolo bolelo či nebolelo. Je za nami. Za tebou za vami, zdá sa mi, že tuším... kde?... v oku mojej duše. Zruš to! Klapka, klap! Do parfémovej fľaštičky nalej štípku potu, znoja, sekretov. Nečuchni, dúchni. Počuješ? Každá znie inak, my každý tiež. Tak či tak, či onak. tik.tak.tik...tak... Partizán. Performer. Prišiel na bojisko a boja niet. Ani zbraní, ani vojakov. Iba priateľ-nepriateľ. Skočil do obchodu s hračkami či domácimi potrebami a nakúpil zbrane i strelivo. Zatančil tamtým ako Robinson či Zoja Kosmodemjanskaja, ktovie. Divadlo jedného herca a pár poslucháčov-neposlucháčov. Ako zavše. Ako väčšinou vždy. Blá! "Potom som im hračky vrátil do obchodu a povedal som, že sa otcovi nepáčili, že také už má, alebo že ich už videl. Vrátili mi peniaze a šiel som domov." Kde je doma, amatér? živý a mocný, ale predsa: neprofesionál - ani diabol, ani boh, ani herec, ani tanečník, ani skladateľ, ani interpret, ani ani. V sebe. Hlboko v sebe, môžete vliezť do neho, ak vás pustí. Nezbaští hocičo a hoci koho. A keď sa mu nechce, nedostaneš doňho ani z neho nič. Proste bude pozeráť a stáť a pozeráť a stáť a v ruke sa mu bude kolísať akýsi instrument ako pendulum. Až kým nepočuješ odpoveď, alebo výzvu. Ty, ty, ty, daj si pozor! ja ňa už dlho pozorujem. A myslí to vážne, lebo je otočený chrbtom. A má prižmúrené oči, zamknuté na sedem zámkov. Pozrie a vidíš, že vidí rovno do svetla. Tak či tak, nie je pri ňom zle. Ani dobre. Raz tak, raz onak, ale je dobre, keď si pri ňom. Presnejšie, keď ho máš pred sebou, alebo vedľa seba...

Reč je o jednom občanovi, ktorý sa podujal okrem iného občas (často) účinkovať s Transmusic Comp. a dať mu občas (často) aj svoje umenie permormance. Nielen. Je autorom radu projektov, ktoré by sa mali uskutočniť. Napríklad v SNEHu (Spoločnosti pre nekonvenčnú hudbu). Inak je viac divadelník a publicista, patafyzik a profesionál v mnohom, v čom sme my amatéri.

Bon jour, Monsieur Michal Murin! How are you?

Diogenes Panfil

TANEC NA ĽADE - TANEC BUBLÍN

Zamrznutá voda uväznila vzduchové bubliny v ešte nezmrznutom blate. Tým, že som sa pohyboval po ľade, vzduchové bubliny kolovali v priestore pod ľadom v blate. Keď som zistil dostatok možnosti a odtieňov stúpania na ľad a od toho závislý pohyb bublín, pripravil som trojminútovú tancovačku človeka a bublín. Za počiatkový impulz som zvolil Debussyho Syrinx, potom som walkman vypol a pokračoval v šamanskom tanci. Môj pohyb choreografovali impulzivne a intuitívne sa pohybujúce bubliny a ja som choreografoval bubliny rôznymi spôsobmi našlapávania na ľad. Spôsob pritláčania nohy na ľad určoval pohyb bublín a ich rýchlosť bola tým väčšia, čím som silnejšie pritlačil. Tancovačka skončila podaním si rúk s bublinami, keď praskol ľad.

Pre SNEH a TMC

Michal Murin